

Bilag 12

INDENRIGSMINISTERIET

København, den 11. februar 1982

Med skrivelse af 29. januar 1982 har udvalget til valgs prøvelse udbedt sig mine bemærkninger til en skrivelse af 21. januar 1982 fra folketingsmedlem Preben Wilhjem angående indenrigsministeriets beregninger vedrørende udvælgelsen af socialistisk folkepartis valgte kandidat i Søndre storkreds.

Sagen drejer sig nærmere om, hvorledes der ved kandidatudvælgelsen skal forholdes med partistemmer afgivet i en opstillingskreds, hvor der ikke er opstillet nogen kandidat for partiet, i tilfælde af at det pågældende parti har anmeldt partiliste. Indenrigsministeriet har gjort den opfattelse gældende, at sådanne »Andre partistemmer« skal tillægges den som nr. 1 på partilisten anmeldte kandidat, forinden der foretages stemmeoverføring fra den kandidat, der har opnået færrest stemmer. Denne opfattelse har senest fundet udtryk ved den af indenrigsministeriet efter folketingsvalget den 8. december 1981 foretagne opgørelse af, hvem der er valgt som kandidat for socialistisk folkeparti i Søndre storkreds, jfr. tidligere herom fremsendt notat af 21. december 1981.

Preben Wilhjem har bestridt rigtigheden af denne opfattelse og henvist til, at folketingsvalgloven, uagtet den omtaler »Andre partistemmer«, ikke indeholder regler om overføring af disse, i tilfælde hvor partiliste er anmeldt. Det er således Preben Wilhelms opfattelse, at der i påkommende tilfælde må ses bort fra sådanne »Andre partistemmer« ved kandidatudvælgelsen.

Preben Wilhjem har endvidere anført, at det ikke kan tillægges betydning, at indenrigsministeriet ved tidligere valg, hvor problemet har været aktuelt, har fulgt den samme fremgangsmåde som den nu fulgte, idet spørgsmålet om overførsel af »Andre partistemmer« ikke tidligere har været afgørende for udpegningen af en kandidat. Preben Wilhjem har i denne forbindelse hævdet, at beregninger vedrørende kandidatudvælgelsen

ikke har været forelagt for folketingset, der således aldrig har godkendt denne opgørelsesmåde eller i øvrigt har haft mulighed for at stifte bekendtskab med denne.

I denne anledning skal jeg i det følgende nærmere redegøre for baggrunden for indenrigsministeriets opfattelse af det omhandlede spørgsmål.

Ved rigsdagsvalgloven af 11. april 1920 blev den tidligere gældende valgmode ved folketingsvalg, flertalsvalg i enkeltmandskredse, afløst af den stadigt gældende forholdstalsvalgmode i amtskredse. Der blev herved åbnet adgang for vælgerne til eventuelt at stemme på en kandidat, der var opstillet i en anden opstillingskreds inden for amtskredsen (storkredsen). Der blev i denne forbindelse indført en ordning, hvorefter alle i valget deltagende partier *skulle* anmelde partiliste.

Opgørelsen af valget foregik i tre etaper, nemlig

- optælling af partiernes stemmer i opstillingskredsene
- fordeling af kreds- og tillægsmandater på partier og på amts- og storkredse ved indenrigsministeriets foranstaltning og
- amtsvalgbestyrelsens udvælgelse af de valgte kandidater efter fornyet stemmeoptælling.

Af reglerne om kandidatudvælgelsen skal det fremhæves, at dersom der på stemmesedlen var sat kryds ved en bestemt kandidat, skulle stemmen anses for afgivet »på denne kandidat som nr. 1 og derefter for de andre kandidater, der slutter sig til partiet i den på stemmesedlen angivne rækkefølge«. Var en stemmeseddel derimod afkrydset ud for partibetegnelsen, eller var den på anden måde (gyldigt) afmærket således, at det ikke med sikkerhed fremgik, hvilken kandidat vælgeren havde villet foretrække, gjaldt stemmen den i partifeltet øverst opførte kandidat som nr. 1. Herved fordeltes alle de på partierne